

WYKAZ ŹRÓDEŁ I BIBLIOGRAFII

1. ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

1.1. Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu

- IV c. 1. — 1615–1727. *Protocollum actorum capitularium Capituli ad S. Crucem Oppolii.*
- IV c. 2. — 1704. *Liber Quietantiarum Procuratiae Capituli Oppoliensis.*
- IV c. 3. — 1734. *Sodalitas utriusque sexus pro bona morte Oppolii erecta.*
- IV c. 4. — 1593–1709. *Regestum Proventuum et Expositorum Ven. Capituli ecclesiae collegiatae S. Crucis in Oppol per Joannem Czwikium Custodem.*
- IV c. 5. — 1723. *Inventarium Ecclesiae S. Crucis Oppolii fatum.*
- IV c. 6. — 1579–1713. *Regestum provetuum decanatus ecclesiae collegiatae Oppoliensis.*
- IV c. 7. — 1615–1650. *Regestum proventuum decanatus ecclesiae collegiatae Oppoliensis.*
- IV c. 8. — 1651. *Dezemstreik.*
- IV c. 9. — 1618–1750. *Kniha Gmenska allebo Reistek szapisowany Kupuj Statuow we Wsij Prziworach ku Kanonicztwi Oppolskemu nalezitey ode mnie-mana Stephetiusa Swteho Pisma Doktora Dickana Opolskiego.*
- IV d. 1. — 1754–1755. *Akten wegen der Fragm., welche Prälaturen und Kanonika-te vom Bischof, welche vom König zu besetzen sind und wegen der even-tualen bei ersteren an der Staat zu zahlenden Taxe, Abschriften der Stiftungsbriefe der Kollegiatstifte Oppeln, Ratibor, Neisse. Fernen Akten betreffend die ernannten Kanoniker Thadd. Reimnitz und Anton von Creutzenstein.*
- IV d. 2. — 1613–1776. *Investiturem von Prälaten und Kanonikern.*
- IV d. 14 — 1788–1791. *Betreffend Ernennung des Carl Durich zum Prälaten Kus-tos und Pfarrer von Groschowitz.*
- IV d. 22 — 1767. *Betreffend den entwichenen Vikar Jakob Libawsky.*
- IV d. 26 — 1782. *Differenzen zwischen dem Kanonikus Balthasar Ziemeck als deu-tschem Kuratus und der Vikarien-Kommunität zu Oppeln betreffend Stolaccidentien und andere Einkünfte.*
- IV d. 28 — 1791. *Betreffend die Erledigung des Kanonikats und der deutschen Ku-ratie durch den Tod des Balthasar Ziemeck und die Ernennung des Vi-kars Nicolaus Miklis zu dessen Nachfolger.*

- IV d. 34 — 1688 (1660–1716). *Regelung des Nachlasses Welrzeck.*
- II b. 11 — *Descriptio Dioecesis Wratislaviensis.* 1724.
- II b. 78 — *Visitatio Ecclesiae Oppoliensis ad mandatum Francisci Ludovici, Episcopi Vratislaviensis.*
- II b. 81 — *Relatio extractiva visitationis archidiaconalis Oppoliensis Archidiaconatus per Carolum de Stinglheim visitatorem Episcopalem 17 Septembris 1723 inchoatae et die 8 Decembris anni currentis finite.*
- II b. 82 — *Relatio visitationis archidiaconalis, ad normam instructionis de anno 1723, per omnes sedes archipresbyterales Oppoliensi Archidiaconatui Subordinatas de 19 Octobris 1727 ex mandato inchoatae a Carolo Josepho de Stingelheim.*
- III A. 3b² — 1753. *Betreffend das von Baron v. Stingelheim an den Baron v. Larisch resignierte Kanonikat beim Hohen Domstift s. Johannem.*
- III A. 3h¹ — 1702. *Dot. kan. Henryka Hugo. Akten seiner Romreise zweks Intriquen gegen Domkapitel, um unter nicht beachtung der Concordate Germania in einem Prozess der Rota gegen den bischöflichen Kandidaten Glandorf für Kanonikat wirken.*
- III A. 3h¹b — *Francisci Caroli de Schwerz contra Arnoldum de Glandorf.*
- III A. 3h¹c — *Leopoldi Ignatii de Welczech contra Arnoldum de Glandorf.*
- III A. 3u — 1665. *Betreffend Domkustos Johann v. Leuderode. Akten.*
- III A. r¹b — 1729. *Akten betreffend archidiakon Graf Althan.*

1.2. Archiwum Państwowe we Wrocławiu

Rep. 107 — *Archiv des Collegiatstifts zu Oppeln 1267–1809.*

1.3. Archiwum Watykańskie (*Archivum Secretum Vaticanum*)

SCC Relationes 884 A.

SCC Relationes 884 A–B.

2. ŹRÓDŁA DRUKOWANE

Bullarium Poloniae, t. I: 1000–1342, I. SUŁKOWSKA-KURAŚ, S. KURAŚ (wyd.), Romae 1982.

Bullarium Poloniae, t. II: 1342–1378, I. SUŁKOWSKA-KURAŚ, S. KURAŚ (wyd.), Romae 1985.

Bullarium Poloniae, t. III: 1378–1417, I. SUŁKOWSKA-KURAŚ, S. KURAŚ (wyd.), Romae 1988.

- Bullarium Poloniae*, t. IV: 1417–1431, I. SUŁKOWSKA-KURAŚ, S. KURAŚ, H. WAJS (wyd.), Roman–Lublina 1982.
- Codex Diplomaticus Silesiae*, t. VII, cz. I: *Regesten zur schlesischen Geschichte. Erster Theil – bis zum Jahre 1250*, C. GRÜNHAGEN (red.), Breslau 1884.
- Codex Diplomaticus Silesiae*, t. XVI: *Regesten zur schlesischen Geschichte 1301–1315*, C. GRÜNHAGEN, C. WUTTKE (red.), Breslau 1892.
- Codex Diplomaticus Silesiae*, t. XXIV: *Die Inventare der Nichtstaatlichen Archive Schlesiens. Die Kreise Grünberg und Freystadt*, C. WUTTKE (red.), Breslau 1908.
- DOLA K., *Najstarszy zachowany protokół wizytacyjny kościoła kolegiackiego i kapituły św. Krzyża w Opolu z 1653 roku*, RTSO 12 (1987), s. 223–246.
- Monumenta Germaniae Franciscana*, CH. REISCH (wyd.), *Urkundenbücher*, t. I: *Die Kustodien Goldberg und Breslau*, cz. I: 1240–1517.
- Regesta Episcopatus Vratislaviensis. Urkunden des Bisthums Breslau in Auszügen*, C. GRÜNHAGEN, G. KORN (red.), cz. I, Breslau 1864.
- SAWICKI J., *Concilia Poloniae*, t. X: *Synody diecezji wrocławskiej i ich statuty*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963.
- SCHATTAUER C.L., *Catalogus Almae Dioecesis Silesiae (1748 r.)*, ASKG 26 (1968), s. 289–326.
- Schematismen des Fürstbistum Breslau 1724 und 1738*, J. PATER (red.), (Forschungen und Quellen zur Kirchen- und Kulturgeschichte Ostdeutschlands 26), Köln–Weimar–Wien 1994.
- Schlesische Urkundenbuch*, t. I: 971–1230, H. APPELT (opr.), Köln 1968.
- Schlesische Urkundenbuch*, t. II: 1231–1250, H. APPELT (opr.), Köln 1977.
- Schlesische Urkundenbuch*, t. IV: 1267–1281, W. IRGANG (opr.), Köln 1988.
- Scriptores Rerum Silesiacarum*, t. V, G.A. STENZEL (red.), Breslau 1851.
- Scriptores Rerum Silesiacarum*, t. IX: *Politische Correspondenz Breslau 1463–1469*, H. MARKGRAF (red.), Breslau 1874.
- Urbarze Śląskie*, J. GIEROWSKI (red.), t. I: R. HECK, J. LESZCZYŃSKI (opr.), *Urbarze dóbr zamkowych opolsko-raciborskich z lat 1566 i 1567*, Wrocław 1956.
- Visitationsberichte der Diözese Breslau*, t. II, cz. I, J. JUNGnitz (wyd.), Breslau 1904.
- Vita sancti Stanislai Cracoviensi episcopi (Vita Maior)*, W. KĘTRZYŃSKI (wyd.), *Monumenta Poloniae Historica*, t. IV, Lwów 1884.

3. OPRACOWANIA

- ALBRECHT D., *Ferdinand II. (1619–1637)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.

- BACZKOWSKI K., *Zjazd wiedeński 1515*, Kraków 1982.
- BAHLCKE J., *Śląsk i Ślązacy*, tł. M. Misiorny, Z. Rybicka, Warszawa 2001.
- BALDY S., *Dzieje Księstwa Opolsko-Raciborskiego po śmierci Jana Dobrego*, Opole 1999.
- BALDY S., *Katedra Świętego Krzyża w Opolu*, Opole 1994.
- BALDY S., *Księstwo Opolskie za czasów Jana Dobrego*, Opole 1999.
- BARCIAK A., *Studenci z Górnego Śląska w Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku*, w: TENŻE (red.), *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, Katowice 2002, s. 74–81.
- BARYCZ H., *Bodzęcin Mikołaj*, PSB 2, Kraków 1936, s. 181.
- BAUCH G., *Schlesien und die Universität Krakau im XV. und XVI. Jahrhundert*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens” 41 (1907), s. 99–180.
- BAZYLOW L., *Historia powszechna 1492–1648*, Warszawa 2001.
- BERENGER J., *Die Geschichte des Habsburgerreiches 1273–1918*, Wien–Köln–Weimar 1995.
- BERNHOFEN G., *Das Kollegiatstift zu Brieg in seiner persönlichen Zusammensetzung von den Anfängen (1369) bis zur Säkularisation (1534)*, Berlin 1939.
- BORAS Z., *Książęta piastowscy Śląska*, Katowice 1974.
- BRZOSKA E., *Die Breslauer Diözesansynoden bis zur Reformation. Ihre Geschichte und ihr Recht* (Darstellungen und Quellen zur schlesische Geschichte 38), Breslau 1939.
- BUDKA W., *Cezary Franciszek*, PSB 3, Kraków 1937, s. 243.
- BURDA A., *Untersuchungen zur mittelalterlichen Schulgeschichte im Bistum Breslau*, Breslau 1916.
- CHOMIAK S., *Diecezja wrocławska w czasach rządów biskupa Sebastiana Rostocka*, SKHS 4 (2001), s. 469–483.
- CORETH A., *Pietas Austriaca. Österreichische Frömmigkeit im Barock*, Wien 1982.
- DEC I., *Życie sakramentalne, kultowe i nauczanie religijne w Archidiecezji Żorskiej w XVII wieku w świetle wizytacji biskupich*, SKHS 56 (2001), nr 4, s. 503–514.
- DERSCH D., *Beiträge zur Geschichte des Kardinals Friedrich von Hessen, Bischofs von Breslau (1671–1682)*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens” 62 (1928), s. 272–330.
- DOLA K., *Dzieje Kościoła na Śląsku, cz. I: Średniowiecze*, Opole 1996.
- DOLA K., *Problemy kościelno-duszpasterskie w diecezji wrocławskiej w XV wieku*, SKHS 4 (1986), s. 517–538.
- DOLA K., *Szpitaly średniowieczne Śląska. I. Rozwój historyczny*, RTSO 1 (1968), s. 239–292.

- DOLA K., *Środowisko intelektualne i kulturalne na Ostrowie Tumskim we Wrocławiu w dobie humanizmu*, RTSO 10 (1983), s. 159–189.
- DOLA K., *Uwagi o stanie duchowieństwa śląskiego w pierwszym okresie rozwoju reformacji (1520–1585)*, RTSO 19 (1999), s. 121–134.
- DOLA K., *Wrocławska kapituła katedralna w XV wieku. Ustrój – skład osobowy – działalność*, Lublin 1983.
- DRABINA J., *Duchowieństwo diecezji wrocławskiej wobec schizmy zachodniej i koncyliaryzmu*, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka” 4 (1986), s. 507–516.
- DRABINA J., *Konflikte in oberschlesischen Städten des späten Mittelalters*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 93–105.
- DRABINA J., *Miasta śląskie w średniowieczu*, Katowice 1987.
- DYNARSKI S., *Jan, książę na Opolu, Głogówku, Ziębicach, Koźlu i Raciborzu*, PSB 10, Wrocław–Warszawa–Kraków 1962–1964, s. 427n.
- DZIEWULSKI W., *Za Piastów opolskich*, w: W. DZIEWULSKI, F. HAWRANEK (red.), *Opole. Monografia miasta*, Opole 1975, s. 56–100.
- ENGELBERT K., *Die Anfänge der lutherischen Bewegung in Breslau und Schlesien*, cz. IV, ASKG 21 (1963), s. 133–214.
- ENGELBERT K., *Kaspar von Logau Bischof von Breslau (1562–1574)*, cz. I (Darstellungen und Quellen zur schlesische Geschichte 28), Breslau 1926.
- ENGELBERT K., *Schlesier auf der Universität in Perugia (1565–1733)*, ASKG 16 (1958), s. 218–228.
- FEINE H.E., *Kirchliche Rechtsgeschichte. Die katholische Kirche*, Köln–Wien 1972.
- FIEDOR K., *Myśl polityczna i gospodarcza Habsburgów od XIII do XX w.*, w: W. LE-SIUK, M. LIS (red.), *Śląsk za panowania Habsburgów*, Opole 2001, s. 11–42.
- FRANKIEWICZ E., *Kaplica Piastowska w Opolu*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963.
- FRANKIEWICZ E., *Odkrycia w prokatedrze opolskiej*, RTSO 1 (1968), s. 203–237.
- GAWELCZYK H., *Dzieje bractwa św. Józefa przy książęcym klasztorze cystersów w Jemielnicy*, RTSO 12 (1987), s. 257–310.
- GAWELCZYK H., *Ksiądz Walenty Maciej Hoschek górnośląski historiograf z przełomu XVIII i XIX wieku*, RTSO 9 (1982), s. 219–237.
- GAŚSIOROWSKI A., SKIERKA I., *Średniowieczni oficjałowie gnieźnieńscy*, RHis 61 (1995), s. 37–54.
- GERLIC H., *Kapituła głogowska w dobie piastowskiej i jagiellońskiej (1120–1526)*, Gliwice 1993.

- GERLIC H., *Proboszczowie parafii diecezjalnych terenu tzw. „wielkich” Gliwic*, „Rocznik Muzeum w Gliwicach” 15 (2000), nr 1, s. 271–394.
- GERLIC H., *Sławne rodziny gliwickie. Stephetius von Thurnstern*, „Zeszyty Gliwickie” 28–29 (1999–2001), s. 45–61.
- GERLIC H., *Udział duchowieństwa archiprezbiteratu gliwickiego na synodach diecezji wrocławskiej*, „Zeszyty Gliwickie” 28–29 (1999–2001), s. 33–44.
- GOTTSCHALK J., *Oberschlesier auf den Universitäten des Mittelalters* (Beiträgen zur Heimatkunde Oberschlesiens 2) Leobschütz 1934, s. 29–78.
- GOTTSCHALK J., *Oppelner auf den Universitäten Mittelalters*, „Oppelner Heimatblatt” (1934), nr 5.
- HARASIMOWICZ J., *Funkcje katolickiego mecenatu artystycznego na Śląsku w dobie reformacji i „odnowy trydenckiej” Kościoła*, SKHS 4 (1986), s. 561–581.
- HATALSKA-RYGOROWICZ M., *Księstwo opolsko-raciborskie pod rządami Habsburgów (1532–1742)*, w: W. LESIUK, M. LIS (red.), *Śląsk za panowania Habsburgów*, Opole 2001, s. 109–118.
- HEYNE J., *Dokumentirte Geschichte des Bisthums und Hochstiftes Breslau*, t. I–III, Breslau 1860–1868.
- HINSCHIUS P., *Das Kirchenrecht der Katholiken und Protestanten in Deutschland. System des katholischen Kirchenrechts II*, Berlin 1878.
- HOFFMANN H., *Die Jesuiten in Oppeln*, Breslau 1934.
- HORWAT J., *Księstwo Opolskie i jego podziały do 1532 r.*, Rzeszów 2002.
- IDZIKOWSKI F., *Geschichte der Stadt Oppeln*, Oppeln 1863.
- IDZIKOWSKI F., *Opole. Dzieje miasta do 1863 roku*, red. S. Baldy, tł. A. Skoberla, Opole 2002.
- IGALFFY V. IGALY L., *Die Przissowsky, ein katholisches Rittergeschlecht im alten Oberschlesien*, (Beuthener Abhandlungen zur oberschlesischen Heimatforschung 33), Dortmund 1973.
- JENDRZEJCZYK A., *Geschichte der Pfarrkirche St. Maria*, Oppeln brw.
- JOHANEK P., *Entstehung und Entwicklung des Städteneetzes in Oberschlesien*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 57–74.
- JUNGNITZ J., *Die Breslauer Bischofswahl 1682–1683*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” 35 (1901), s. 245–257.
- JUNGNITZ J., *Die Breslauer Germaniker*, Breslau 1906.
- JUNGNITZ J., *Martin von Gerstmann, Bischof von Breslau. Ein Zeit- und Lebensbild aus schlesischen Kirchengeschichte des 16. Jahrhunderts*, Breslau 1898.

- KANN R.A., *Geschichte des Habsburgerreiches 1526 bis 1918*, Wien–Köln 1990.
- KASTNER A. (red.), *Archiv für die Geschichte des Bisthums Breslau*, t. I: *Beiträge zur Geschichte des Bisthums Breslau von 1500 bis 1655*, Neisse 1858.
- KŁOCZOWSKI J., *Vita communis kleru w XI i XII wieku*, RH 10 (1961) z. 2, s. 5–40.
- KOPIEC J., *Brunetti Johann Jakob (1628–1692)*, w: E. GRATZ, S.M. JANKER (red.), *Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1803. Ein biographisches Lexikon*, Berlin 1990, s. 51.
- KOPIEC J., *Dzieje Kościoła katolickiego na Śląsku Opolskim*, Opole 1991.
- KOPIEC J., *Historiografia diecezji wrocławskiej do roku 1821*, ABMK 45 (1982).
- KOPIEC J., *Relacje biskupów wrocławskich „ad limina”*, NP 68 (1987), s. 93–131.
- KOPIEC J., *Stan diecezji wrocławskiej z 1708 roku w świetle relacji biskupa Franciszka Ludwika Neuburga*, „Analekta Cracoviensia” 27 (1995), s. 491–500.
- KOPIEC J., *Stosunki wyznaniowe na Śląsku za panowania Habsburgów*, w: W. LEŚNIAK, M. LIS (red.), *Śląsk za panowania Habsburgów*, Opole 2001, s. 87–100.
- KOPIETZ J.A., *Das Collegiatstift St. Nikolaus in Ottmachau (1386–1477)*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” 26 (1892), s. 130–163.
- KORNECKI M., *Sztuka*, w: W. DZIEWULSKI, F. HAWRANEK (red.), *Opole. Monografia miasta*, Opole 1975, s. 100–126.
- KOWALSKA Z., *Die jüdische Bevölkerung in den oberschlesischen Städten des Mittelalters*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 75–92.
- KÖHLER J., *Das Ringen um die tridentinische Erneuerung im Bistum Breslau. Vom Abschluß des Konzils bis zur Schlacht am Weißen Berg 1564–1620*, Köln–Wien 1973.
- KRAUSE W., *Geistiges Leben in Oppeln. Vergangenheit und Gegenwart im Spiegel der Heimatforschung*, „Oppelner Heimatblatt” (1939), nr 6–7.
- KRAUSE W., *Groschowitz in den ältesten Urkunden*, „Oppelner Heimatblatt” (1929), nr 1.
- KUCHARZ E., *Opolski kościół na Górcie*, Opole 1998.
- KUCHENDORF C., *Das Breslauer Kreuzstift in seiner persönlichen Zusammensetzung von der Gründung (1288) bis 1456*, Breslau 1937.
- KUHN W., *Oppeln*, w: H. WECZERKA (red.), *Handbuch der historischen Stätten. Schlesien*, Stuttgart 1977, s. 378–385.
- KUMOR B., *Granice metropolii gnieźnieńskiej i jej sufraganii w okresie przedrozbiorowym*, RTK 13 (1966), z. 4, s. 42–58.

- KUMOR B., *Dzieje ustroju Kościoła w Polsce*, w: B. KUMOR, Z. OBERTYŃSKI (red.), *Historia Kościoła w Polsce*, t. I, cz. I, Poznań 1974, s. 79–84.
- KWAK J., *Pod panowaniem Habsburgów*, w: W. DZIEWULSKI, F. HAWRANEK (red.), *Opole. Monografia miasta*, Opole 1975, s. 127–179.
- LAMBRECHT K., *Die kulturellen Beziehungen zwischen den oberschlesischen Städten und den Metropolen Ostmitteleuropas im Zeitalter von Humanismus und Renaissance*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 195–215.
- LANGE E., *Kloster Czarnowanz*, Oppeln 1930.
- LEC S., *Biskup Marcin Gerstmann (8 III 1527 – 23 V 1585). Życie i działalność*, SKHS 4 (2001), s. 459–468.
- LEC Z., *Szkolnictwo jezuickie na Górnym Śląsku do kasaty*, w: A. BARCIAK (red.), *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, Katowice 2002, s. 113–126.
- LESZCZYŃSKI J., PIWARSKI K., *Opole i Racibórz pod rządami Wazów polskich*, w: K. MALECZYŃSKI (red.), *Historia Śląska*, t. I, cz. III, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, s. 370–388.
- LOESCH H., *Die Gründung des Glogauer Kollegiatstift*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens” 75 (1941), s. 97–106.
- LUTSCH H., *Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien*, t. IV: *Der Reg.-Bezirk Oppeln*, Breslau 1894.
- LUTYŃSKI K., *Majątek poznańskiej kapituły katedralnej w XVI wieku*, NP 69 (1988), s. 233–318.
- MALECZYŃSKA E., *Dokument dla kolegiaty opolskiej z roku 1531*, „Studia i Materiały z Dziejów Śląska” 4 (1962), s. 403–421.
- MALECZYŃSKI K., *Śląsk w epoce feudalnej*, w: TENŻE (red.), *Historia Śląska*, t. I, cz. I, Wrocław 1960, s. 145–617.
- MANDZIUK J., *Biblia w księgozbiorach śląskiego duchowieństwa diecezjalnego w XVII w.*, SKHS 4 (2001), s. 515–530.
- MANDZIUK J., *Historia Kościoła katolickiego na Śląsku*, t. II: *Czasy reformacji protestanckiej, reformy katolickiej i kontrreformacji 1520–1742*, Warszawa 1995.
- MARKOWSKI M., *Die wissenschaftlichen Beziehungen zwischen Oberschlesien und der Krakauer Universität im 15. Jahrhundert*, w: T. WÜNSCH (red.), *Oberschlesien im späten Mittelalter*, Berlin 1993, s. 81–98.
- MARSCHALL W., *Geschichte des Bistums Breslau*, Stuttgart 1980.
- MIKRUT J., *Die Idee der Religionstoleranz im 18. Jahrhundert in den Ländern der Habsburgermonarchie*, Wien 1999.

- MÜLLER A., *Die Pfarrer von Neiße, ein Beitrag zur schlesischen Presbyterologie*, ASKG 14 (1956), s. 59–105.
- MÜLLER A., *Schlesier auf der Akademie in Olmütz 1576–1631*, ASKG 12 (1954), s. 61–111.
- MÜLLER A., *Schüler des Neisser Pfarrgymnasiums aus dem 16. Jahrhundert*, ASKG 11 (1953), s. 90–126.
- NEULING H., *Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen bis zum Ausgange des Mittelalters*, Breslau 1902.
- NIESZWIEC R., *Dzieje parafii św. Floriana w Wysokiej (1884–1983)*, Lublin 1989 (mps w BKUL).
- NIESZWIEC R., *Kościoty opolskie w I połowie XIII wieku*, w: A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Sacra Siletii Provincia. 800 lat dziedzicznego księstwa opolskiego (1202–2002)*, Opole 2003, s. 117–129.
- NIESZWIEC R., *Szkoła kolegiacka w Opolu do sekularyzacji*, w: A. BARCIAK (red.), *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, Katowice 2002, s. 51–60.
- NIESZWIEC R., *Z dziejów kapituły kolegiackiej w Opolu do końca XV wieku*, w: J. KOPIEC (red.), *Milenium Kościoła na Śląsku*, Opole 2000, s. 69–88.
- NOWACK A., *Geschichte der Pfarrei Groß Strehlitz in Oberschlesien*, Groß Strehlitz 1924.
- PAŁKA P., *Posiedzenia katedralnej kapituły chełmskiej obrządku łacińskiego w świetle materiałów archiwalnych*, RTK 19 (1972), z. 5, s. 24–37.
- PANZRAM B., *Die Gerichtsbarkeit der schlesischen Archidiakone im Mittelalter. Ein Beitrag zur Frage der Sendgerichtsbarkeit*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens” 72 (1938), s. 161–184.
- PANZRAM B., *Geschichte des Kirchenrechts, t. II: Das Kirchenrecht der Abendländischen Christenheit*, Wien–München 1962.
- PANZRAM B., *Die schlesische Archidiakone und Archipresbyterate bis zum Mitte des 14. Jahrhunderts*, Breslau 1937.
- PATER J., *Wrocławska kapituła katedralna w XVIII wieku. Ustrój – skład osobowy – działalność*, Wrocław 1998.
- PETRY L., *Politische Geschichte unter den Habsburgern*, w: L. PETRY, J.J. MENZEL (red.), *Geschichte Schlesiens, t. II: Die Habsburger Zeit 1526–1740*, Sigmaringen 1988, s. 1–99.
- PLÖCHL W.M., *Geschichte des Kirchenrechts, t. II: Das Kirchenrecht der Abendländischen Christenheit*, Wien–München 1962.
- POLLOK E.S., *Góra Św. Anny — śląska świętość oraz historia rodu von Gaschin, fundatorów kościoła, klasztoru i kalwarii*, Kraków 2000.

- POTTHAST A., *Geschichte der ehemaligen Cistercienserabtei Rauden in Oberschlesien. Festgabe zur sechsten Säcularfeier ihrer Gründung*, Leobschütz 1858.
- PRESS V., *Rudolf II. (1576–1612)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- PRESS V., *Matthias (1612–1619)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- PUSTEJOVSKY O., *Die machtpolitische Rolle der Oppelner (oberschlesischen) Herzogtümer zwischen Polen und Böhmen (1270–1348)*, w: T. WÜNSCH (red.), *Oberschlesien im späten Mittelalter*, Berlin 1993, s. 33–46.
- RADZIMIŃSKI A., *Stan badań nad duchowieństwem katedralnym i kolegiackim w Polsce średniowiecznej*, NP 90 (1998), s. 35–56.
- RAJMAN J., *Mieszko II Otyły, książę opolsko-raciborski (1239–1246)*, KH 3 (1993), s. 19–37.
- REPGEN K., *Ferdynand III. (1637–1657)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- RUDERSDORF M., *Maximilian II. (1564–1576)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- SABISCH A., *Die Bibliothek des ehemaligen Kollegiatstiftes zum Heiligen Kreuz in Oppeln mit Verzeichnis der Inkunabeln und Frühdrucke bis 1530*, ASKG 4 (1939), s. 125–148.
- SADOWSKI P., KOSTORZ J., *Kościół św. Sebastiana w Opolu*, Opole 2000.
- SADOWSKI T., *Książęta opolscy i ich panowanie*, Wrocław 2001.
- SHELLAKOWSKY J., *Quellen und Literatur zur Geschichte der Stadt Oppeln*, Würzburg 1995.
- SCHINDLING A., *Leopold I. (1658–1705)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- SCHMIDT H., *Joseph I. (1705–1711)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- SCHMIDT H., *Karl VI. (1711–1740)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- SCHMIDT P., *Das Collegium Germanicum in Rom und die Germaniker*, Tübingen 1984.
- SCHRAMEK E., *Das Kollegiatstift zum heilig. Kreuz in Oppeln. Zugleich Geschichte der katholischen Pfarrkirche zum heiligen Kreuz in Oppeln*, Oppeln 1916.
- SCHULTE L., *Die Gründung des Kollegiatstift Unser Lieben Frau in Gross Glogau*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” 48 (1914), s. 19–33.

- SCHULTES J., *Schlesische Studenten an der Universität Graz (1586–1648)*, ASKG 36 (1978), s. 131–157.
- SCHULTES J., *Schlesische Studenten an der Universität Graz (1586–1648)*, cz. II, ASKG 40 (1982), s. 105–129.
- SEPPELT F.X., *Die Breslauer Diözesansynode vom Jahre 1446*, Breslau 1912.
- SICKEN B., *Ferdinand I. (1556–1564)*, w: A. SCHINDLING, W. ZIEGLER (red.), *Die Kaiser der Neuzeit 1519–1918*, München 1990.
- SIDOROWICZ Z., *Z dokumentów kościoła i kolegiaty św. Floriana w Krakowie*, NP 10 (1959), s. 409–429.
- SILNICKI T., *Organizacja archidiaconatu w Polsce*, w: TENŻE, *Z dziejów Kościoła w Polsce. Studia i szkice historyczne*, Warszawa 1960, s. 251–264.
- SILNICKI T., *Rola dziejowa Kościoła Polskiego na Śląsku w wiekach XI–XII*, w: TENŻE, *Z dziejów Kościoła w Polsce. Studia i szkice historyczne*, Warszawa 1960, s. 201–250.
- SOFFNER J., *Geschichte der Katholischen Pfarrei Oltaschin nebst deren Adjuncta Bettlern*, Breslau 1875.
- SOFFNER J., *Geschichte der Reformation in Schlesien*, Breslau 1887.
- SROKA S.A., *Bolesław I Pierworodny*, w: S. SZCZUR, K. OŻÓG (red.), *Piastowie. Leksykon biograficzny*, Kraków 1999, s. 737.
- STEIN B., *Zwięzły opis ziemi śląskiej*, RTSO 1 (1968), s. 10–59.
- STEINERT A., *Geschichte der Juden in Oppeln*, Oppeln 1922.
- STEINERT A., *Zum Andenken an Johannes, den letzten Oppelner Piastenherzog, gest. 27 III 1532*, „Oppelner Heimatblatt” (1932), nr 12.
- STENZEL G.A.H., *Die Stiftungsurkunde d. Kollegiatstiftes zum heil. Kreuz in Breslau vom 11. Jan. 1288*, w: SCHLES. GES. F. VATERL. CULTUR (red.), *Denkschrift zur Feier ihres 50 jähr. Bestehens*, Breslau 1853, s. 47–82.
- SZDZUJ-FRANKIEWICZ E., *Kościół parafialny w Chrzęszczycach. Przyczynek historyczno-kulturalny do dziejów Opolszczyzny*, Opole 1947.
- SZRAMEK E., *Szczegółowy (częściowy) wykaz dziesięcin archidiakona opolskiego z roku 1464*, (Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku 2), Katowice 1930, s. 271–278.
- SZYDŁOWSKI J., *Die Frühzeit der oberschlesischen Stadtsiedlung*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 25–40.
- SZYMAŃSKI J., *Biskupstwa polskie w wiekach średnich*, w: J. KŁOCZOWSKI (red.), *Kościół w Polsce*, t. I: Średniowiecze, Kraków 1966, s. 127–233.
- SZYMAŃSKI J., *Z zagadnień vitae canonicae w Polsce XII–XIII w.*, RTK 10 (1963), z. 4, s. 143–152.
- Śląsk za panowania Habsburgów*, W. LESIUK, M. LIS (red.), Opole 2001.

- ŚRENIOWSKI S., *Historia ustroju Śląska*, Katowice–Wrocław 1948.
- TALAR E., *Beiträge zur Geschichte des Oppelner Volksschulwesens*, „Oppelner Heimatblatt” (1930), nr 3.
- TALAR E., *Die Geschichte der ehemaligen Propstei am Kollegiatstift zum hl. Kreuz in Oppeln*, „Der Oberschlesier” 4 (1929), s. 254–261.
- TALAR E., *Die Pfarrer der ehemaligen Kollegiatkirche zum hl. Kreuz in Oppeln seit Aufhebung des Kollegiatstifts im Jahre 1810*, Oppeln 1924.
- TUKAY H., *Oberschlesien im Spannungsfeld zwischen Deutschland, Polen und Böhmen-Mähren. Eine Untersuchung der Kirchenpatrozinien im mittelalterlichen Archidiakonats Oppeln*, Köln–Wien 1976.
- URBAN W., *Abraham Ignacy Kirchner A Lilienkirch i jego księgozbiór*, CS 8 (1976), s. 57–71.
- URBAN W., *Rzymsko-Katolicka parafia w Gościęcinie na Opolszczyźnie i jej duszpasterstwo*, NP 9 (1959), s. 249–292.
- URBAN W., *Zarys dziejów diecezji wrocławskiej*, Wrocław 1962.
- VAVRA J., *Das Kollegiatstift St. Bartholomaei in Oberglogau*, „Oberschlesische Heimat” 9 (1913), s. 89–96.
- VAVRA J., *Das Kollegiatstift St. Bartholomaei in Oberglogau*, „Oberschlesisches Jahrbuch” 2 (1925), s. 77–105.
- VELDTRUP D., *Prosopographische Studien zur Geschichte Oppelns als herzoglicher Residenzstadt im Mittelalter*, Berlin 1995.
- VELDTRUP D., *Führungskräfte im spätmittelalterlichen Oppeln. Rat und Schöffen, Stift und Herzog*, w: T. WÜNSCH (red.), *Stadtgeschichte Oberschlesiens*, Berlin 1995, s. 107–128.
- Victor — quia Victima. Ksiądz Emil Szramek (1887–1942)*, E. SZCZOTOK, A. LISKOWACKA (red.), Katowice 1996.
- VÖLKEL R., *Die persönliche Zusammensetzung des Neisser Kollegiatkapitels während seiner Residenz in der Altstadt Neisse 1477–1650 an der Kollegiatkirche zu SS. Johannes Ev. und Nikolaus*, w: SCHMALZ (red.), *42. Jahresbericht des Wissenschaftlichen Gesellschaft Philomatie in Neisse*, Neisse 1938.
- WAHNER E., *Versuche einer Geschichte des Jesuitenkollegiums bzw. Gymnasiums zu Oppeln. Von 1668–1772*, Oppeln 1875.
- WATTENBACH W., *Abriß der Geschichte des Klosters Czarnowans*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesien”, t. II, Breslau 1859, s. 41–71.
- WAŚ G., *Franciszkanie śląscy w epoce nowożytnej*, SKHS 4 (2001), s. 485–494.
- WAŚ G., *Klasztory franciszkańskie w miastach śląskich i górnośląskich XIII–XVI w.*, Wrocław 2000.

- WAŚ G., *Śląsk we władaniu Habsburgów*, w: M. CZAPLIŃSKI (red.), *Historia Śląska*, Wrocław 2002, s. 135–138.
- WELTZEL A., *Das Archidiaconat Oppeln von 1230–1810*, w: TENZE (red.), *Geschichte des Ratiborer Archipresbyterats*, Ratibor 1885, s. 2–20.
- WELTZEL A., *Das fürstbischöfliche Commissariat Ratibor*, w: TENZE (red.), *Geschichte des Ratiborer Archipresbyterats*, Ratibor 1885, s. 21–38.
- WELTZEL A., *Geschichte der Stadt Neustadt in Oberschlesien*, Neustadt 1869.
- WELTZEL A., *Geschichte der Stadt und Herrschaft Ratibor*, Ratibor 1881.
- WELTZEL A., *Das Kollegiatstift zum heiligen Bartholomäus in Ober=Glogau*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” 30 (1896), s. 165–190.
- WOJTYSKA H.D., *Podróż chudopachołka z Rzymu do Opola w roku 1661*, ORP 45 (2001), s. 191–200.
- WÓLKIEWICZ E., *Jak powstała legenda? Rola konwentu dominikanów opolskich w rozwoju kultu świętego Wojciecha*, w: A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Opolskie drogi świętego Wojciecha*, Opole 1997, s. 59–87.
- WÓLKIEWICZ E., *Kapituła kolegiacka św. Mikołaja w Otmuchowie. Dzieje – organizacja – skład osobowy (1386–1477)*, Opole 2004.
- WÓLKIEWICZ E., *Kapituła kolegiacka św. Bartłomieja w Głogówku (1379–1500)*, Opole 2005.
- WÓLKIEWICZ E., *Władysław Opolczyk a duchowieństwo świeckie*, w: A. POBÓG-LENARTOWICZ (red.), *Władysław Opolczyk jakiego nie znamy. Próba oceny w sześćsetlecie śmierci*, Opole 2001, s. 103–113.
- WÓLKIEWICZ E., *Wykształcenie akademickie prałatów i kanoników kapituł kolegiackich w XV wieku (Opole – Głogówek – Otmuchów/Nysa)*, w: A. BARCIAK (red.), *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, Katowice 2002, s. 263–280.
- ZIMMERMANN G., *Das Breslauer Domkapitel im Zeitalter der Reformation und Gegenreformation*, Weimar 1938.
- ZÖLLNER E., *Geschichte Österreichs. Von Anfängen bis zur Gegenwart*, Wien 1984.
- ZWIERCAN A., *Nowe spojrzenie na początki franciszkanów w Polsce*, NP 63 (1985), s. 5–51.